

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญ ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจบางประการของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

1.1.2 เพื่อศึกษาการได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

1.1.3 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

1.1.4 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

1.1.5 เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัด

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 2,699 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ จัดเก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตอนที่ 2 การได้รับสนับสนุนการปฏิบัติงาน และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตอนที่ 4 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

1.2.3 การทดสอบแบบสัมภาษณ์ เป็นการทดสอบความตรงของเนื้อหา โดยนำไปทดสอบกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จำนวน 348 คน เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน 2557 นำข้อมูลมาแยกประเภท จัดหมวดหมู่และลงรหัสข้อมูล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

สภาพทางสังคม พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมาก เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 34.53 ปี ประมาณครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนมากสมรสแล้ว มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.32 คน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดเป็นสมาชิก ธกส. และกองทุนหมู่บ้าน และส่วนมากเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรด้วย อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมากกว่าครึ่งดำรงตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดยังดำรงตำแหน่งเกษตรหมู่บ้านด้วย อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล เช่น

เจ้าหน้าที่เกษตร ผู้นำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับมาก และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน คือสื่อวิทยุโทรทัศน์ในระดับปานกลาง

สภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดประกอบอาชีพทำนา รองลงมาคือทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.53 คน รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 114,669.54 บาท โดยมีรายได้จากการทำนามากที่สุด สำหรับรายจ่ายในภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 36,584.77 บาท เป็นค่าใช้จ่ายในการทำนามากที่สุด รองลงมาคือรายจ่ายในการทำไร่ หนี้สินของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเฉลี่ย 58,909.66 บาท โดยอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสองในสาม เป็นหนี้ ธกส. รองลงมาคือ สหกรณ์การเกษตรและกองทุนหมู่บ้าน โดยมีพื้นที่ถือครอง เฉลี่ย 26.51 ไร่

1.3.2 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานภาพรวมในระดับปานกลาง โดยได้รับการสนับสนุนในระดับมาก ในด้านการให้ความรู้ ได้แก่ การสนับสนุนความรู้ด้านการทัศนศึกษาดูงาน การเยี่ยมชมให้คำปรึกษา และการฝึกอบรม การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้และปัจจัยการผลิต อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน แต่ด้านงบประมาณจัดทำแปลงสาธิต ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าเบี้ยเลี้ยง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนในระดับน้อยที่สุด สำหรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงานในระดับมาก คือ สำนักงานเกษตรอำเภอ ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบล มหาวิทยาลัย และหน่วยงานเอกชนนั้น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีแรงจูงใจที่ไม่เป็นตัวเงินมากกว่า แรงจูงใจที่เป็นตัวเงิน คือการมีโอกาสได้รับค่าตอบแทน สำหรับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านที่ไม่เป็นตัวเงินในระดับมากที่สุด คือ การได้รับความรู้ด้านการเกษตร มีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือทางราชการ มีโอกาสในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนบ้าน มีโอกาสร่วมโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการ มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง มีโอกาสในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการเกษตร และได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ

1.3.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ด้านที่มาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านกว่าสองในสามมีความรู้ความเข้าใจประเด็นความหมาย อกม.ว่าหมายถึง อาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรระดับหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือก หมู่บ้านละ 1 คน จากการประชุมอาสาสมัครเกษตรหรือผู้แทนเกษตรหมู่บ้าน นอกจากนี้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจประเด็น อกม.อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจประเด็น สิทธิประโยชน์ของ อกม.จะได้รับ โอกาสเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ

ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมาก มีความรู้ความเข้าใจ ความหมายของผู้รับขึ้นทะเบียน ว่า หมายถึง ข้าราชการ พนักงานราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือลูกจ้างประจำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียนหรือผู้ช่วยนายทะเบียนแล้ว และประเด็นแบบ ทบก.01 หมายถึง แบบคำร้องสำหรับเกษตรกร ใช้ในการแจ้งข้อมูลเพื่อขอขึ้นทะเบียนเกษตรกร และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมด มีความรู้ความเข้าใจประเด็นครัวเรือนเกษตรกร 1 ครัวเรือน สามารถขอขึ้นทะเบียนได้หลายคน และประเด็นการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ด้านการร่วมกับการรวมหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจประเด็นการนำเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านเป็นบทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประเด็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องเข้าร่วมจัดเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล ประเด็นข้อมูล/ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรได้มาจากอาสาสมัครเกษตรและเกษตรกรในหมู่บ้าน และประเด็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องรวบรวมความต้องการ/ปัญหาก่อนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

ด้านการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจประเด็นการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ไม่ใช่บทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประเด็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยประสานงานวิทยากรและเชิญเกษตรกรเข้า

ร่วมรับการถ่ายทอดความรู้ ประเด็นการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรในหมู่บ้านและ
อาสาสมัครเกษตร 13 สาขาในหมู่บ้านเป็นบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์
ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดมีความรู้ความ
เข้าใจ ประเด็นการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วน
ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประเด็นการสำรวจ
พื้นที่ประสบภัยธรรมชาติไม่ใช่บทบาทภารกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประเด็นอาสาสมัคร
เกษตรหมู่บ้านควรจัดทำแปลงพยานการณ์เพื่อติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช และประเด็น
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีบทบาทภารกิจช่วยเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อมูล ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและ
ตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้นกรณีเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ

1.3.4 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน พบว่า
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดช่วยประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทราบเรื่องการขึ้น
ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และช่วยเจ้าหน้าที่รับคำร้องและตรวจเอกสารการรับ
ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนมากมีการรับขึ้นทะเบียน
และปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรภายในหมู่บ้าน และการช่วยตรวจสอบความครบถ้วนของ
เอกสารหลักฐานการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงข้อมูล

ด้านการร่วมกับกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดดำเนินการรวบรวม
ข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน เข้าร่วมเวทีการ
จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล และเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผน เสนอ
แผนงานและปัญหาทางด้านการเกษตรในเวทีประชาคมจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

ด้านการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของ
เกษตรกรในหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดดำเนินการสำรวจความต้องการ
ความรู้ของเกษตรกรจากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขาและเกษตรกรในหมู่บ้าน ช่วยประสานงานกับ
เจ้าหน้าที่/วิทยากร มาให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน และเชิญเกษตรกรในหมู่บ้านเข้าร่วมรับการ
ถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการและวิทยากร

ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์
ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมดมีการเฝ้าระวังและ
แจ้งเตือนภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติในหมู่บ้าน และประสานงานกับ

เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องและให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานการขอรับความช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเกือบทั้งหมดดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และรวบรวมหลักฐานเบื้องต้น

1.3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

ด้านจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน พบว่า

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในภาพรวมระดับน้อย โดยมีปัญหาในการปฏิบัติระดับปานกลาง ในประเด็นการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทราบเรื่องการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และการรับคำร้องและตรวจเอกสารการรับขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจ (ทพศ.) และมีปัญหาในระดับน้อย ในประเด็นการรับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรภายในหมู่บ้าน และการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารหลักฐานการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงข้อมูล

ด้านการร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในระดับปานกลางในประเด็นการเสนอข้อมูลการเกษตรในเวทีจัดทำแผนการเสนอแผนงานและปัญหาทางด้านการเกษตรในเวทีประชาคมจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน การดำเนินการรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการของอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน และการเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล

ด้านการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในระดับปานกลาง ในประเด็นการเชิญเกษตรกรในหมู่บ้านเข้าร่วมรับการถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการและวิทยากร การประสานงานกับเจ้าหน้าที่/วิทยากร มาให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน และการสำรวจความต้องการความรู้ของเกษตรกรจากอาสาสมัครเกษตร 13 สาขา และเกษตรกรในหมู่บ้าน

ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในระดับปานกลาง ในประเด็นการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ภัยจากภัยพิบัติธรรมชาติในหมู่บ้าน และการประสานงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องและให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ประสบภัยในการเตรียมเอกสารหลักฐานการขอรับความช่วยเหลือและสำรวจพื้นที่ประสบภัย การดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่และรวบรวมหลักฐานเบื้องต้น

1.2.6 ข้อเสนอแนะ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ควรมีการสนับสนุนค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะ ค่าอาหารและค่า
ถ่ายเอกสาร เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
- 2) ควรมีการสนับสนุนความรู้ด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง เช่น การ
ฝึกอบรม ทักษะศึกษาดูงาน และเอกสารวิชาการต่าง ๆ
- 3) ควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย และ
เงินทุน
- 4) ควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์
กล้องถ่ายรูป
- 5) ควรมีการสนับสนุนการฝึกอบรม จัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน และ
สนับสนุนสวัสดิการแก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านด้วย

2. อภิปรายผล

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัด
อุบลราชธานี ปรากฏผล ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจ บางประการของอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน

2.1.1 **สภาพพื้นฐานทางด้านสังคม** ผลการศึกษาในภาพรวม พบว่า อาสาสมัคร
เกษตรหมู่บ้านส่วนมากเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 34.53 ปี สอดคล้องกับการวิจัยของสุวิสาส์ กันตอนันต
พร (2554:81) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี คือ
เกษตรหมู่บ้านส่วนมากเป็นเพศชาย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผลการศึกษาพบว่าอาสาสมัครเกษตร
หมู่บ้านรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่เกษตร ผู้นำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐใน
ระดับมาก และรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน คือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ในระดับปานกลาง สื่อ
อินเทอร์เน็ตและสื่อวิทยุกระจายเสียงในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิถีชีวิตของเกษตรกร
ยังเป็นแบบดั้งเดิม ให้ความสำคัญและให้ความเชื่อถือกับเจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ
คำขวัญของกรมส่งเสริมการเกษตรที่ว่า กรมส่งเสริมการเกษตรมีคนอยู่ทั่วทิศ เป็นมิตรแท้ของ
เกษตรกร

2.1.2 **สภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ** พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก คือทำนา มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.53 คน การทำนาเป็นอาชีพที่สำคัญสำหรับเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานี แต่ปัจจุบันแรงงานด้านการเกษตรลดน้อยลง ทำให้ต้องมีการจ้างแรงงาน เป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตให้สูงขึ้น ดังนั้นหากมีการณรงค์ฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมการลงแขกขึ้นมาจะสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตได้ และยังเป็นการสร้างสามัคคีในชุมชนอีกด้วย

2.2 การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

2.2.1 **การได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน** พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานภาพรวมในระดับปานกลาง โดยได้รับการสนับสนุนในระดับมาก ในด้านการให้ความรู้ ได้แก่ การสนับสนุนความรู้ด้านการทัศนศึกษาดูงาน การเยี่ยมชมให้คำปรึกษา และการฝึกอบรม การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการถ่ายทอดความรู้และปัจจัยการผลิต อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน แต่ด้านงบประมาณจัดทำแปลงสาธิต คำน้ามัน เชื้อเพลิง และค่าเบี้ยเลี้ยง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการให้ความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาความคิด และเพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขัน สอดคล้องกับภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรในการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร โดยใช้กระบวนการทำงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาการลดอัตราค่าจ้าง การสนับสนุนงบประมาณที่ลดลง และมีปริมาณงานเพิ่มขึ้น สำหรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงานในระดับมาก คือ สำนักงานเกษตรอำเภอ ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบล มหาวิทยาลัย และหน่วยงานเอกชนนั้น อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เป็นตัวแทนของภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยทำหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่จึงได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากกว่าภาคเอกชน

2.2.2 **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน** พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีแรงจูงใจในการได้รับความรู้ด้านการเกษตร มีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือทางราชการ มีโอกาสในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนบ้าน มีโอกาสร่วมโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการ มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง มีโอกาสในการฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านการเกษตร ได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และมีโอกาส

ได้รับคำตอบแทน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีแรงจูงใจในระดับปานกลาง โดยการปฏิบัติงานอาจไม่จำเป็นต้องได้รับคำตอบแทนเป็นตัวแทนเสมอไป ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ เกษมสิน (2523: 320) อ้างถึงในสุวิสาห์ กันตอนันตพร ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ประกอบด้วย สิ่งจูงใจที่เป็นเงิน (Financial Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่มีอิทธิพลต่อผู้ปฏิบัติงานโดยตรง ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สิ่งจูงใจทางตรง (Direct Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่มีผลโดยตรงต่อ ผลผลิต หรือผลงานของผู้ปฏิบัติงาน เช่น การจ่ายค่าจ้างให้สูงขึ้นเมื่อผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ และสิ่งจูงใจทางอ้อม (Indirect Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่มีผลในทางสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้ดีขึ้น เช่น การจ่ายบำเหน็จบำนาญ ค่ารักษาพยาบาล ฯลฯ สิ่งจูงใจที่ไม่ใช่ตัวเงิน (Non- Financial Incentive) เป็นสิ่งจูงใจที่ส่วนใหญ่มักจะสนองตอบต่อความต้องการด้านจิตใจ เช่น การยกย่องชมเชย การยอมรับว่า เป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ โอกาสความก้าวหน้า และความมั่นคงในงาน ดังนั้นเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงควรสนับสนุนในด้านการยอมรับ การยกย่องชมเชย หรือการจัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นสวัสดิการแก่อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านด้วย

2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่เป็นส่วนใหญ่ มีเพียงบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับที่มาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน สิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน สอดคล้องกับการวิจัยของสุวิสาห์ กันตอนันตพร (2554:82) ที่พบว่า ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี เกษตรหมู่บ้านโดยเฉลี่ยมีความรู้ในการปฏิบัติงานมาก

2.4 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่ มีการช่วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติงานครบทุกด้าน สอดคล้องกับชำนาญ เมืองลง (2555:92) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อการส่งเสริมการเกษตรในอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเห็นว่าปฏิบัติงานในระดับมาก ทั้งด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานการเกษตรของหมู่บ้าน การร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีคำตอบแทนเป็นตัวแทน

2.5 ปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

พบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งในด้านการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร การประสานงานการถ่ายทอดความรู้ และการติดตามสถานการณ์ด้านการเกษตรในหมู่บ้าน มีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นบุคคลที่คลุกคลีอยู่ในพื้นที่ เข้าใจปัญหาและความต้องการของเกษตรกรเป็นอย่างดี และเจ้าหน้าที่มีการชี้แจงทำความเข้าใจก่อนการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่เป็นหลัก ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรศึกษา และติดตามข้อมูลข่าวสาร โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางราชการเป็นอย่างดีก่อนที่จะนำไปถ่ายทอดสู่เกษตรกร ให้เกษตรกรยอมรับและปฏิบัติตาม ซึ่งจะมีผลทำให้การพัฒนาการเกษตรของประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วและยั่งยืน

3.1.2 ถ้าจะส่งเสริมให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ให้ดี ภาครัฐควรสร้างแรงจูงใจโดยการสนับสนุนความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ จัดตั้งกองทุนเพื่อเป็นสวัสดิการ หรือให้รางวัลโดยการยกย่อง ชมเชย เป็นเกษตรกรตัวอย่างในพื้นที่

3.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความรู้แก่ออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งความรู้ด้านการเกษตรและความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานการเกษตรของหมู่บ้าน เช่น ความหมายของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน วาระการอยู่ในตำแหน่งของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน สิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ความหมายของผู้รับขึ้นทะเบียนเกษตรกร ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานการเกษตร

3.1.4 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนับว่ามีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน โดยต้องให้ความสำคัญกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้มากขึ้น ให้ความใกล้ชิด ให้ความรู้ เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำปรึกษา มีการชี้แจงทำความเข้าใจขั้นตอนต่าง ๆ ก่อนการปฏิบัติงานอย่างครบถ้วน มีการพบปะเยี่ยมเยียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อขับเคลื่อนให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี

3.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

3.2.3 ควรศึกษาด้านการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

